מפניני הפרשה - מאמר

נשמה יהודית טהורה

אדם שהיה בשנת אבלות על אביו שלח מכתב לרב ואמר שהוא נבוך מאוד, מפני שבכל תפילה שהוא מתפלל הוא אומר: "...**ונאמן אתה להחיות מתים, ברוך אתה ה' מחיה המתים**" - וטרם ראה נפטר אחד שקם לתחיה.

מוזר!! הרי אנו מאמינים שבהגיע המועד יקיצו וירננו שוכני עפר, כהבטחת הנביאים והאמונה בתחיית המתים היא אחד משלוש עשרה עיקרי האמונה!! נראה שאולי גודל צערו באבל על אביו ע"ה גרם לו לכתוב מכתב זה, ואין אדם נתפס על צערו. מכל מקום, מה שהוא יודע - ידעו חז"ל וגם הרמב"ם ולא היו להם פקפוק וספיקות. רבי אריה לוין זצ"ל (אבי האסירים ולוחמי המחתרות) הורה בצוואתו שיחרטו על מצבתו את בקשתו ממי שיפקוד את קברו, שיאמר בפה מלא: "**אני מאמין באמונה שלימה שתהיה תחיית המתים בעת שיעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד ולנצח נצחים**"!

יתכן שהערעור על אמונה זו בא ממקום אחר כפי שלמדנו ממעשה עם רמב"ם, כפי שסיפר הבעש"ט לנכדו, שהביא את הדברים בספרו "דגל מחנה אפרים": בני עיר אחת שאלו במכתב ששלחו לרמב"ם מה המקור לאמונת תחיית המתים, שליבם מפקפק בה, והוסיפו שאת הראיות שחז"ל מביאים מהפסוקים – ניתן להבין את הפסוקים גם אחרת, והם מבקשים ראיה ניצחת.

הרמב"ם הורה לתלמידו רבי שמואל אבן תיבון שישיב להם: דעו, שמהמאכלים שהאדם אוכל מתהווה דמו, והדם מגיע ללב, ומשם למוח. לכן, מי ששומר עצמו ממאכלות אסורים, דמו צלול וטהור, ויש לו לב טהור ומוח טהור, והאמונה שזכה מתיישבת בליבו ובמוחו. אבל, מי שנטמא במאכלות אסורות הדם שלו נעשה עכור, ליבו אטום ושיכלו חשוך מלקבל את אור האמונה והדביקות בבורא, ונופלים במוחו ובליבו כל מיני ספיקות ופקפוקים.

לכן, התנאים והאמוראים הרחיקו עצמם מאוד ממאכלות אסורים, וע"י כך זכו לרוח קודש, לפרש את הפסוקים בדרך האמיתית וללמוד מהם את כל הלימודים הנצרכים, ולהתקשר בבורא בדביקות נפלאה.

ואתם, שנפלתם לספיקות, ואינכם רואים שהכתובים מנבאים לנו על תחיית המתים, ושכל דברי חכמים כשלהבת אש - ודאי נטמאתם ונטמטם במאכלות אסורים, ומשם נטמא ליבכם ומוחכם, ואין לכם תקנה, כי לא תוכלו לקבל את האור הגדול ומתיקות נופת צוף דברי חז"ל!

נוראים הדברים! כמה עלינו להיזהר מלטמא נפשנו באכילת מאכלות אסורים, שמעמעמים את האמונה, מחשיכים את הרגשות וגורמים לנו לאמץ השקפות זרות, ומי יודע לאן זה יוביל! לכן נשמור בקפידה על שולחן כשר - בכשרות המזון ובהשגתו בניקיון כפיים, ונחזיר לעצמנו נשמה יהודית זוהרת ומאירה! אולם יחד עם זה עלינו להקפיד על מוצא פינו ולהבחין הידורי כשרות לבין מאכל לא כשר, ולהיזהר מאוד מאוד!! לא להוציא שם רע על הרבנות הראשית לישראל המזונה על הכשרות במדינה.

מה"בדצי"ם" לכשרות נדרשת זהירות מהכפשה הדדית – ומעל הכל לא לגרום לפיצול ובידול בעם ישראל – דבר שאינו לרצונו של ה' יתברך, גם אם הדברים נעשים מתוך התלהבות לתוספת בעבודת ה'. כמה רעה ומעוררת סלידה היא ההתנהגות ביהירות וגאווה, כשאדם מתנה את השתתפותו בסעודת מצווה כגון סעודת נישואים בתנאי שיגישו לו מנה אישית בכשרות "מיוחדת", אפילו שאולם השמחות בו מוגשת הסעודה מושגח היטב לכשרות כהלכה.

בין אדם לחבירו

תלמיד חכם שספק אם הגיע להוראה, אך ידוע שהוא בקי ברוב התלמוד, ובדברים הנוהגים הלכה למעשה, היות והשאלה אם לקום לפניו היא ספק דאורייתא, לכן לחומרה, צריך לעמוד מפניו. אבל אם הוא אברך הלומד בכולל, ואינו יודע לפסוק הלכה, אין צריך לעמוד מפניו.

הקם מפני זקן, או מפני תלמיד חכם, צריך לעמוד לכבודם עד לאחר שעבר מנגד פניו ארבע אמות. והחייבים לעמוד בפניהם מלא קומה, ולא כדעת האומרים שמספיק להדרו בקימה קצרה וחלקית.

שואל ומשיב

שאלה: האם אפשר לקיים מצוות אכילת מצה לילה א' של פסח במצה שמורה שנעשתה במכונה חשמלית, או צריך מצה שמורה מעבודת יד?

תשובה: במסכת פסחים דף מ. דרשו חז"ל את המקרא: "**ושמרתם את המצות** - **עשה לה שימור לשם מצוה**". וכתב רב אחאי גאון בשאילתות פרשת צו סימן ע"ו. שאם לש את העיסה חרש או שוטה או קטן, שאינם חייבים במצוות, אף על פי שאפה אותה ישראל שחייב במצוות, אין יוצאים ידי חובה במצה זו. וכן פסקו ראשונים רבים וכן פסק מרן בשו"ע סימן תס'.

ולפי זה נראה שאין יוצאים ידי חובת אכילת מצה בלילה הראשון של פסח במצת מכונה, מפני שמעשה הלישה והעריכה והאפיה, הכל נעשה באופן אוטומטי, ולא על ידי כוח אדם מישראל שמחוייב במצוות. והרי זה דומה למעשה של חרש שוטה וקטן שאין בהם דעת ואינם מחוייבים במצוות. וכן פסק הגאון רבי שלמה קלוגר בתשובה. ועוד פוסקים אחרונים, ולכן מצת מכונה איננה חשובה יותר מעשיית סתם מצה, ואף שהלוחץ על הכפתור להפעלת המכונה אומר בפירוש לשם מצת מצווה, אין זה מועיל, מפני שאמירתו חלה רק על כוח ראשון של המכונה, וכשהיא ממשיכה אוטומטית לפעול, נפסק כוחו הראשון, ולא חלה על המשך הפעולה אמירת לשמה.

אמנם מצאנו לכמה גדולים שכתבו שלחיצת הכפתור להפעלת המכונה שנעשית על ידי ישראל שאומר לשמה, נחשבת כאמירת לשמה על כל מה שממשיכה המכונה לפעול עד הפסקת פעולתה, והכל נחשב ככוח אדם לשמה. וכן כתב בשו"ת 'חסד לאברהם', ובספר 'חזון איש' חלק אורח חיים סימן ו' ובשו"ת "הר צבי" ועוד. ולכן מי שאינו מוצא מצה של עבודת יד שנעשית על ידי אנשים יראי ה' יכול לסמוך על סברתם לצאת ידי חובה במצת מכונה השמורה משעת קצירה, ואף יכול לברך עליה "על אכילת מצה".

סיכום: מצווה מן המובחר להשיג מצה שמורה עבודת יד לקיום מצוות אכילת מצה בלילה הראשון לכל הדעות. אולם בשעת דחק כאשר שלא מוצאים מצה כזו אפשר לקיים את המצווה ע"י אכילת במצת מכונה השמורה משעת קצירה ואף לברך עליה "**על אכילת מצה**". (שו"ת יחווה דעת א' יד)

מפניני הפרשה - רעיון

הדרך הנכונה לעבוד את ה'

בפרשה נאמר "**ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם**". (פרק ט' כג') ומכאן שהיה שם גילוי שכינה וכפי שכתב הרמב"ן במקום. גילוי זה לא נועד למטרת ציווי מסוים, אלא בא כתוצאה מהנוכח המשכן כאות מן השמים לכך שרצה האלוקים את מעשיהם.

עוד נאמר בפרשה לגבי מיתת נדב ואביהוא בני אהרון: "**ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם**" (פרק י' ב'), ובהמשך הפסוקים נאמר עליהם "בקרובי אקדש" מכאן שמדובר בקדושי עליון וצריך להבין מה בדיוק היה חטאם?

הכוזרי במאמר א' סעיפים עז' – עט' וכן בסעיפים צח' צט' וכן מאמר שלישי סעיף ז' מסביר שאין אדם מגיע אל העניין האלוקי אלא על ידי המצוות האלוקיות וכל המעשים האלוקיים שבתורה ואשר עניינם השגת העניין האלוקי, לא נדע אותם אלא על פי הדרכת האלוקים היוצא מדבריו, שכדי לעבוד את האלוקים אין אפשרות אלא על פי ההדרכה וההכוונה של האלוקים עצמו, לכן כל ניסיון לעבוד את האלוקים בדרך אחרת על ידי חכמת אנוש או על דרך החיקש סופה כשלון, וזו היתה טעותם של בני אהרון.

לפי זה ניתן להסביר שהנאמר בפרשה "**ירא כבוד ה' אל כל העם**" (ט' כג') משמעותו הגילוי האלוקי, לא רק גילוי אלוקי כדי שנאמין במהות האלוקים, אלא גילוי אלוקי משמעותו להאמין שהדרך לעבוד את האלוקים ניתנה על ידי האלוקים עצמו ואין אפשרות לעבוד בדרך אחרת. על כן כאשר אנו מקיימים מצווה אנו מברכים "**אשר קידשנו במצוותיו**", כלומר יש עניין של ציווי דבר ה' שעניינו ציות לקב"ה מחוץ לכל טעם והגיון שכלי. אולם יש בו מסר ברור לא להוסיף דברים שעפ"י שכלנו או הרגשתינו נראים כמתאימים לעבודת ה'.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

החייל לביא בן אורית ג'הסי ע"ה הי"ד

שלום בן שלום כתריאל ע"ה ר' יהודה בר איזה דנינו ז"ל

אהרון בן שרה שרון ע"ה ר' אבאשלום יעקב בן זלפה וחייא ז"ל

הרב אברהם בן גרשון אדלר ז"ל

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

סימונה בת מרסדם אלמליח ע"ה יפה סופיה בת שרה בתיה מאירי ע"ה

מרסדם אוריה עמר ע"ה וחי"ד בת רחל הי"ו רחל בת סוליקא דנינו ע"ה

שרה שרה בת מרים כהן ע"ה רבקה בת ג'ונג'ון תפילין ע"ה שליה בת

חנה כהן גינדי ז"ל רחל בת שמעון הכהן ז"ל יוכבד בת יעקב הכהן ז"ל

בס"ד כו' לחודש אדר ב' ה'תשפ"ד
שנה שלושים גיליון מספר 28
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

קול ששון
פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת שמיני
שבת מברכין פרשת החודש
מפטירים
"כה אמר ה' רב לכם"
(יחזקאל פרק מה' - ט')

חשמונאים (שעון קיץ)
כניסת שבת וחג: 18:44
יציאת שבת וחג: 19:42
זמן רבנו תם: 20:09

מהלכות פסח – כשרות המצרכים עפ"י שו"ע ופוסקים אחרונים

כשרות מצרכי המזון לפסח כללים

בגיליון זה נפרט מספר עקרונות ויסודות, הקשורים לכשרות מצרכי המזון לפסח. ברור הדבר שהיריעה קצרה ולא נוכל לפרט את כל ההלכות, ולכן נביא מספר עקרונות חשובים הנוגעים לכשרות מוצרים לפסח.

חשוב להדגיש שאעפ"י שיש מחמירים בעניין כשרות המצרכים לפסח בכמה וכמה חומרות, אך את הצנועים חוכמה להחמיר בתוך ביתם. ולכן אדם שהגיע להוראה, עליו להורות על פי הדין דווקא, וכן אין לו להורות לספרדי להחמיר נגד דעת מרן, גם בהלכות פסח.

כמו כן נדגיש, כי יש להקפיד על קנית מוצרים בעלי השגחה על הכשרות מגופים מוסמכים לאשר כשרות, כשעדות ההשגחה מוטבעת באריזה ולא להסתפק במדבקות חיצוניות, וכן אין להסתפק בהטבעה של "כשר לפסח", אלא צריך שיוטבע על האריזה "כשר לפסח תשע"ז בהשגחת...".

עוד יש להדגיש, כי טכנולוגיית המזון בזמן הזה מורכבת, ותהליך יצור המזון נעשה שימוש בחומרי טעם וריח וכדומה, לדוגמא בתעשיית הבשר מוחדרים לבשר מים עם חומרים נלווים, לכן אין להסתמך על ידע כללי בתחום המזון, ולהקפיד על אישור השגחת כשרות לפסח בכל המוצרים.

אורז וקטניות

א. אורז וקטניות אינם חמץ כלל. מרן בשו"ע פסק להתיר אכילת אורז וקטניות בפסח, בתנאי שלפני פסח בודקים אותם היטב מתערובת חיטים, לכן יש לבדוק היטב את האורז והקטניות, שלש פעמים. עם כל זאת יש לציין כי חלק מיהדות צפון אפריקה נהגו להימנע מאכילת אורז בפסח, וחלק נהגו להימנע מאכילת מספר סוגי קטניות יבשות.

ב. הרמ"א בהגה בשו"ע והפוסקים האשכנזים האחרונים אסרו אכילת אורז וקטניות בפסח מחשש שיש בהם תערובת חיטים ולא סמכו על הבדיקה וכן מחשש למעין 'מראית' מפני שבקמח אורז וכדומה מכינים מיני לחם והרואה זאת יכול לטעות ולהיכשל בהכנת לחם ממיני דגן. עם כל זאת מותר לאשכנזים להשהות אורז וקטניות ברשותם במשך פסח.

ג. ספרדי שנהג איסור אכילת אורז וקטניות בחיותו סמוך על שולחן אביו, ואחר שהתחתן ואינו סמוך על שולחן אביו, רוצה לנהוג על פי מרן השו"ע המתיר אורז וקטניות, מותר לו לשנות את מנהגו ללא התרת נדרים, אך רצוי שיעשה התרת נדרים.

ד. אשכנזייה שנשואה לספרדי, רשאית לשנות את מנהגה ולהתיר אכילת אורז וקטניות, ונכון שתעשה התרת נדרים.

ה. אשכנזי המתארח אצל ספרדי, רשאי לאכול תבשיל שאינו מכיל אורז וקטניות, אך בושל בכלי של בעל הבית הנוהג היתר באורז וקטניות.

ו. אין להכשיל אדם בדברים שהוא נוהג בהם איסור, אפילו אם הוא נוהג זאת בתורת חומרה בלבד.

הרטבת מצות בפסח - שרויה

ז. בפסח מותר להרטיב מצות במים ושאר משקים – 'שרויה'. ומותר לטחון ולעשות סופגניות או עוגיות מקמח מצה, מפני שאין החמצה אחר אפיה. ומנהג חסידי חב"ד והלק מחסידויות אחרות להחמיר בזה.

חמץ לפני פסח בטל בשישים

ח. חמץ לפני פסח בטל בשישים, בתנאי שאינו "המעמיד" את התבשיל.

ט. לספרדים חמץ זה אינו חוזר ונעור בפסח, בין בתערובת יבש בלח ובין תערובת לח בלח. אין לספרדים להחמיר בדין חוזר וניעור, ויש להורות כדעת מרן בזה, וכן מנהג ירושלים, בין בטעמו ובין בממשו. האשכנזים מחמירים בזה, בתערובת בממשו, ומקילים בתערובת בטעמו. ולדעת הרמב"ם החמץ חוזר ונעור בפסח ואסור לאכול תעובת זו ומותר לקיימה.

י. חמץ שנתערב לח בלח לפני פסח, ואין שישים כנגד החמץ, יש מקילים להוסיף עליו לשישים כדי לבטלו לפני פסח, ואז אינו חוזר וניעור.

יא. תבשיל שנמצאה בו חיטה מבוקעת לפני פסח יש להוציא את החיטה וטעם החיטה בטל בשישים ומותר. אם החיטה נמצאה בפסח התבשיל אסור והכלי דורש הגעלה, עם כל זאת מותר למכור התבשיל לגוי.

פירות יבשים, קליות ואגוזים

יב. פירות יבשים, קליות ואגוזים מותרים בפסח. יש להדגיש שאם קונים אותם קלויים יש לוודא כי קיום כשרות כדין על גבי האריזה, זאת מאחר וקיים חשש ממשי לשימוש בקמח לצורך ייבוש הפרות או דיבוק המלח. והאשכנזים מחמירים בזה.

נותן טעם לפגם

יג. נותן טעם לפגם מותר, אפילו נתערב בפסח, לכן מותר להשתמש בחומרי ניקוי, משחות כלים וכדומה, שלא נזהרו בהם מתערובת חמץ, מפני שאינם ראויים לאכילה, עם כל זה, אם מצויים תכשירים כשרים לפסח ואין שום פער בין מחירם למחיר אלו שאין להם הכשר לפסח, טוב לקנותם, מפני שהאשכנזים נוהגים להחמיר בזה.

מי פירות

יד. מרן בשו"ע פסק להלכה שמי פירות אינם מחמיצים. לכן מצה עשירה העשויה מקמח למצות שנילוש ביין, דבש, שמן וכדומה מותרת באכילה לספרדים. הרמ"א בשו"ע פסק לאסור בזה ולכן לאשכנזים מצה עשירה כנ"ל אסורה, ובמקום צורך יש לעשות שאלת חכם.

טו. יש להעיר כי לגבי המצה העשירה המשווקת כיום יש מחלוקת בין הפוסקים הספרדיים כיום, מחלוקת הנובעת מסוג מי הפירות המשמשים כיום ללישה וכן מתוספים אחרים שמוסיפים בלישת עוגיות אלו.

טז. מצה עשירה העשויה מקמח מצות, כלומר קמח ממצות שטחנו אותם ונילוש במי פירות, יין דבש שמן וכדומה מותרת גם לאשכנזים.

פינת העורך

"**ויישא אהרון את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת**..." (פרק ט' כב') - רמז יפה מפסוק זה כתב בספר "מכלל יופי" - משמע מהכתוב שאהרון בירך את העם בעמדו בגובהו של מזבח, משם השקיף על כל העם וברכם. לרמוז שכל הברכות באות רק מלמעלה – מאת הקב"ה ומעבודת הקודש, וכשישראל מביטים כלפי מעלה ומשעבדים ליבם לאביהם שבשמים היו נושעים ומתברכים. ואינן באות מסגולות, קמעות ו"מקובלים אלוקיים".

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לאורי שינה הי"ו ובחירת ליבו נועה בן שושן הי"ו לרגל אירוסיהם הי"ו - להם ולכל בני משפחותיהם.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיזכו להופתכם בקרוב ותיזכו להקים בית נאמן וכשר בישראל המושתת על יסוד איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לבחור היקר אביתר בן אהרון גינדי (הכהן) הי"ו נכד לאלי ויעל כהן גינדי הי"ו, ולכל בני משפחתו לרגל הגיעו למצוות.

יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת ומתוך אהבת תורה ויראת שמים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

כללים לגבי אופן אמירת ברכות הנהנין (חלק ב')

לגבי אופן אמירת ברכות וברכות הנהנין בפרט מוגדרים מספר הכללים, אותם ניתן לחלק לפי מהותם, והם: א. דרך האמירה – כולל: לא להפסיק בין הברכה לאכילה, להשמיע את הברכה לאוזן, השפה בה נאמרת הברכה. ב. הצניעות הנדרשת באמירת הברכה. ג. ההתנהגות בעת אמירת הברכה – אשר כולל: אחיזת הדבר שמברכים עליו ביד, לא לברך על דבר לפני שנמצא לפניו. להלן נתמקד בהלכות הקשורות לדרך האמירה ולצניעות הנדרשת באמירת הברכה.

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

מרן פסק להלכה בשו"ע בסימן קפה' סעיף ב' שלכתחילה צריך אדם להשמיע לאוזנו מה שמברך. אם לא השמיע לאוזנו, אך הוציא בשפתיו יצא. ואם בירך בליבו מבלי להוציא בשפתיו, לא יצא. וכן פסק בסימן קפה' סעיף א': "**ברכת המזון נאמרה בכל לשון**".

פסקי תשובות

בספר פסקי תשובות כתב שהוא הרחיב בפרטי הלכות בעניין זה בסימן קסז' סעיף ו', והוסיף בעניין הברכה על מאכל, שהפסק בטעימת מדבר אחר שלא בירך עליו, לא נחשבת להפסק המחייב ברכה חוזרת: "**ודע, שמבואר במגן אברהם סימן ר"ט (סק"ה) ומשנה ברורה שם (סק"ח) שטעימת דבר מאכל אחר (שלא בירך עליו עתה) אינו חשוב הפסק כדיבור, ואינו אלא כהפסק בשתיקה שבדיעבד אינו הפסק אפילו בשהייה יותר משיעור תוך כדי דיבור, כל זמן שלא הסיח דעתו**".

לגבי כיסוי הראש בעת ברכה לאנשים ולנשים הדגיש שראוי שהכיפה תהיה כזו המכסה את רוב הראש, או לכל הפחות שתראה היטב על ראש המברך מכל הכיוונים ויש שמקפידים ללבוש כובע עליון בזמן הברכה. לגבי נשים, ראוי שיכסו ראשן בעת הברכה, אך אין זה מעכב: "**...ויש הכותבים שכיסוי ראש הכוונה כיסוי (כיפה) המכסה רוב ראשו, אבל אם אין הכיסוי מכסה רוב ראשו אינו בגדר כיסוי, ואף למנהג העולם שלא להקפיד על דיעות אלו מכל מקום יש ליזהר שיהיה הכיסוי באופן שמתראה היטב מכל צדדי הראש מלפנים ומאחור אבל כיסוי בכיפה קטנה שבקושי מבחינים בה אינה בגדר כיסוי ראש**".

"**וגם נשים נשואות נוהגות להקפיד שלא לברך בלא כיסוי לראשן, ובדיעבד המברך ללא כיסוי ראש יצא ואינו חוזר ומברך**". "**...בסימן צא' סעי' ג' שכיסוי על ידי היד אינו כיסוי אלא אם כן משך שרוולו ומכסה ראשו בשרוולו, ואם חבירו מניח ידו על ראשו שפיר דמי**".

ילקוט יוסף

להלן פרטי הלכות לגבי: דרך אמירת הברכה, הפסק בין הברכה לאכילה, השמעת הברכה לאוזן, השפה בה יש לומר את הברכה, והצניעות הנדרשת בעת אמירת הברכה, מספר ילקוט יוסף סימן רו' בסעיפים ד' עד יג'.

ד. כל אלו הברכות צריך שלא יפסיק בין ברכה לאכילה. ולכתחילה יש ליזהר בזה אף בשתיקה.

ה. כל פרי שיש בו חשש שמא הוא מתליע, לא יאכל ממנו עד שיפתחנו ויבדקנו היטב מתולעים, ויעשה כן קודם שמברך, כדי שלא יצטרך להפסיק בין הברכה לטעימה, שלכתחילה אין להפסיק בין ברכה לעשיית הדבר אפילו בהפסק של שתיקה בעלמא. ויפתח את הפרי ויבדקנו, ושוב יסגרנו ויברך עליו. ומכל מקום אם בירך על הפרי קודם שבדק אותו אם יש בו תולעים, לא יטעם עד שיבדקנו היטב.

ו. המברך על כוס תה או קפה, לכתחלה יקרר את התה או הקפה קודם הברכה, ולא יפסיק לקררם בין הברכה לטעימה. ובדיעבד אם בירך וקודם שטעם הפסיק כדי לקררם בפיו, אינו חוזר לברך. ואפילו אם שהה זמן שהיה יכול לברך שוב את כל הברכה, אינו חוזר לברך.

סיכום

הברכות שתקנו חכמים לומר לפני שאדם נהנה מאכילתו, צריכות להיאמר בצמוד לאכילה. ואין להפסיק אפילו בשתיקה בין הברכה לאכילה או השתייה, אבל הפסקה למשך זמן שאין בו שהות לומר שלוש מילים, כמו: "שלום עליך רבי" או ארבע מילים כמו: "שלום עליך רבי ומורי", שזה משך זמן של כשלוש שניות, אינה נחשבת הפסקה.

כדי שלא להפסיק בין הברכה לאכילה, יש להכין תחילה את המאכל והמשקה ורק אח"כ לברך עליו. למשל, הרוצה לאכול תפוז, עליו לקלף אותו תחילה וכשיהיה מוכן לאכילה יברך עליו. וכן הרוצה לאכול שקדים או גרעינים, יפצח תחילה את הקליפה ורק אח"כ יברך. וכן צריך להיזהר לא לברך על תה שחומו גבוה עד שאינו יכול לשתותו מיד ויצטרך לשהות בין הברכה לשתייה.

וכל זה לכתחילה, אבל בדיעבד, אם בירך והמתין בשתיקה בין הברכה לאכילה יותר מהשיעור הנ"ל, ואפילו אם באותו זמן זמזם או השמיע קולות שונים לרמוז דבר לחבירו, כל זמן שלא הסיח את דעתו מכך שהוא נמצא בין הברכה לאכילה, לא הפסיד את הברכה. אבל אם אמר אפילו מילה אחת שאינה קשורה לברכה ולאכילה, כיוון שהפסיק בדיבור – הפסיד את הברכה, וצריך לחזור ולברך בשנית כדי לאכול. אם יש לאדם שבירך צורך לומר דבר דחוף, ימתין עד שיבלע מעט מהמאכל או המשקה, ורק אח"כ ידבר. ואם טעה ודיבר לאחר שהכנים את המאכל לפיו אבל עדיין לא בלע ממנו כלום, יש ספק אם יצא ידי חובת הברכה. ולמעשה, כיוון שהדבר שנוי במחלוקת, לא יחזור לברך, שספק ברכות להקל. אבל לכתחילה יש להיזהר שלא לדבר כלל לפני בליעת משהו מהמאכל או המשקה, או לכל הפחות להתחיל ללעוס כך שהחיך נהנה, מפני שעיקר הברכה אינה על הבליעה, אלא על תחילת האכילה, והלעיסה היא תחלת האכילה

ואם טעה ודיבר בין הברכה לאכילה בנושא הקשור לאוכל, אינו חוזר לברך. למשל, אם בירך על תפוח וביקש סכין או שאל אם שטפו את הפרי, למרות שעשה שלא כדין, שאין לדבר כלל בין הברכה לאכילה, מכל מקום כיוון שדיבורו היה בנושא הקשור לאכילה, אין דיבור זה חוצץ בין הברכה לאכילה, ואינו צריך לחזור ולברך שנית.

בכל הברכות לכתחילה צריך להשמיע לאזניו, ואם לא השמיע לאזניו, אם ביטא בשפתיו יצא. אבל אם הרהר ברכה ראשונה בלבו, יהרהר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ויחזור לברך בביטוי שפתים.

מי שאינו יודע לברך בעברית, יכול לברך בכל לשון שיודע. ולא יברך ערום עד שיכסה ערותו. ואפילו אם אינו רואה את הערוה, אם לבו רואה את הערוה אסור לברך. ולכן האוכלים בחוף הים רשאים לברך לפניהם ולאחריהם. אין לברך בראש מגולה, יש הכותבים שכיסוי ראש הכוונה כיסוי (כיפה) המכסה רוב ראשו, אבל אם אין הכיסוי מכסה רוב ראשו אינו בגדר כיסוי, ואף למנהג העולם שלא להקפיד על דעות אלו מ"מ יש ליזהר שיהיה הכיסוי באופן שמתראה היטב מכל צדדי הראש מלפנים ומאחור אבל כיסוי בכיפה קטנה שבקושי מבחינים בה אינה בגדר כיסוי ראש. כיסוי ע"י היד אינו כיסוי, אלא אם כן משך שרוולו ומכסה ראשו בשרוולו, ואם חבירו מניח ידו על ראש, נחשה הדבר לכיסוי ראש.

וגם נשים נשואות נוהגות להקפיד שלא לברך בלא כיסוי לראשן, ובדיעבד המברך ללא כיסוי ראש יצא ואינו חוזר ומברך.

אסור לאדם לברך כשהוא ערום, עד שיכסה ערותו. ואפילו אם הוא לובש חלוק, שהוא ואחרים לא רואים את ערוותו, לא יברך מפני שליבו רואה את הערוה אסור לברך, לכן עליו לכסות את ערוותו עם בגד תחתון או לכל הפחות לחצוץ עם חגורה וכדומה בין ליבו לערווה. האוכלים בחוף הים, היות והם לבושים בבגד תחתון (בגד ים) אפילו שאין זה מועדף, רשאים הם לברך לפניהם ולאחריהם.

שם ומשפחה

מותם של בני אהרון נדב ואביהוא

בשעה שכל בני ישראל עמדו נרגשים בחצר המשכן וחיכו שתרד אש משמים ותאכל את אמורי הקורבנות שהקריבו באותו יום לחנוכת המזבח, הלכו בניו של אהרון הכהן, נדב ואביהוא להביא על דעת עצמם אש מבתיהם.

אומנם מצווה להביא אש מן ההדיוט גם כאשר יורדת אש מהשמים, אולם עדין לא ציווה אותם משה על כך, ולכן התחייבו מיתה ויצאה אש משמים ושרפה אותם.

כשראה אהרון את שארע לשני בניו, הצטער מאוד נבהל והתחיל צועק: **אוי לי שכך ארע לי! ודאי בעוונותיי מתו!**

אולם משה רבינו הבין שדווקא בשל מעלתם וגדולתם של נדב ואביהוא פגע בהם אש ה'.

בא אל אהרון אחיו והסביר לו שרק עתה התבררה לו כוונת ה' יתברך במה שאמר על המשכן "**ונקדש בכבודי**".

וכך הסביר: עד כה סבור הייתי שאני או אתה ראויים להיות אלו שבאמצעותם תתגלה קדושת המשכן, אך עתה רואה אני שלא כך הוא, וגדולים הם נדב ואביהוא ממך וממני.

משה רבנו מנחם את אהרון אחיו

הם המכבדים ביותר והם הגדולים בכל ישראל, בהם בחר ה' לקדש שמו במשכן, שהרי על ידי מה שקרה להם, ידעו כולם כמה צריך להיזהר בקדושת המשכן ובכבודו - המשכן שהוא מקום השראת השכינה.

שיאמרו הבריות: בגלל חטא קטן שפגעו נדב ואביהוא בכבוד המשכן ארע להם כך, ונענשו כל כך אפילו שצדיקים גדולים היו, קל וחומר שעלינו להיזהר מאוד לכבד את המשכן ולנהג בו בקדושה ובטהרה.

כל זאת אמר משה לאחיו אהרון הכהן הגדול, והוסיף שאין לו להצטער במיתת בניו אלא לשמח שכה גדולים ושלמים היו.

שמע אהרון הכהן את דברי התנחומים של משה ונכנסו הדברים בליבו. הפסיק אהרן את בכיו.

אהרון הכהן הצדיק עליו את דינו של הקב"ה וקבל את שנגזר עליו בסבר פנים יפות מתוך השלמה, שכן ידע שבניו גדולים היו ויראי ה', ובשל גדולתם בחר בהם ה' לקדש שמו על ידם.

שתיקה זו לא הייתה קלה עבורו – ואכן משום כך זכה אהרן ובזכות ששתק וקבל באהבה את הדין נאמרה לו פרשת שתויי יין ונתייחד עמו הדיבור, כדי לפייסו מצערו ונאמרה לו לבדו פרשה זו.

שאלות מהפרשה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. מה עשה אהרון כאשר מתו שני בניו נדב ואביהוא?

א. שתק וקיבל את הדין. ב. הודה לה' שלא הרג גם את שאר בניו.
ג. התפטר מתפקידו ככהן גדול. ד. התלונן לה' שזה לא הוגן.

2. סמן עיגול סביב החרק שאסור באכילה מדין תורה.

א. ארבה. ב. פרפר. ג. סלעם. ד. חרגול.

3. מדוע הדגישה התורה שבעלי חיים עם סימן טהרה אחד טמאים?

א. כדי לא להתיר אכילתם בשעת דוחק. ב. אין בתורה הדגשה כזו.
ג. ללמדנו שה' מתעב מי שטמא ומראה עצמו טהור. ד. א' וג' נכונות.

4. מי נשא את גופותיהם של נדב ואביהוא, מאת פני הקודש?

א. אלעזר ואיתמר אחיהם. ב. מישאל אלצפן בני עוזיאל.
ג. משה ואהרון יחד. ד. הם נישאו החוצה בדרך נס.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. על בני אהרון שמתו נאמר "וישאם בכותנתם" מה למדים מכך?

א. בני אהרון מתו מחוץ למשכן. ב. נשאום בכותנתם לכן לא נטמאו.
ג. בגדיהם נשארו שלימים ולא נשרפו. ד. חייבים לקבור כוהן בכותנתו.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. "ויברכו את העם" (פרק ט') איזו ברכה ברכו משה ואהרון את העם?

א. ברכת כוהנים. ב. ברכה מיוחדת שחברו משה ואהרון לכבוד האירוע.
ג. שהקב"ה ימלא משאלות ליבו של כל אחד. ד. "ויהי נעם ה' עלינו..."

7. "וְכָל הַנֶּשֶׁא מִנְּבִלָתָם" (יא') מה חמור יותר טומאת משא או מגע?

א. טומאת מגע חמורה מטמאת משא. ב. לשתיהן אותה חומרה.
ג. טומאת משא חמורה מטומאת מגע. ד. מגע ומשא זו אותה טומאה.

8. "...כי היום ה' נראה אליכם" (פרק ט') מה למדים מפסוק זה?

א. הקורבנות בחנוכת המשכן היו קורבנות חובה. ב. א' וג' נכונות.
ג. תצא אש משמים להקטיר את הקורבנות. ד. משה רמז: אליכם ולא אלי.

שאלה עפ"י האיבן עזרא - כיתות ה' עד ח'

9. "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה..." (ט') איזו עולה?

א. עולת אהרון ביום חנוכת המזבח. ב. עולת התמיד שבכל יום.
ג. עולת העם ביום חנוכת המזבח. ד. כל התשובות יחד נכונות.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו כיתות ז' ו ח'

10. "...וידם אהרון" (פרק י') מדוע נדם (שתק אהרון?

א. לא היה לו מה לומר. ב. התנחם בקידוש ה' שהיה במותם.
ג. היה בהלם והתבייש מהמאורע. ד. קיבל עליו את הדין.

התשובות הנכונות לפרשת ויקרי:

1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ג' 6- א' 7- א' 8- ג' 9 - א' 10- א'

(שמיני תשעה) (שיעור 530 חלק א')

לימוד פורה ומהנה

מי שברך אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, דוד ושלמה, אליהו ואלישע הוא יברך וישמור וינצור וירומם וינשא את **מיכאל אמיר וכל משפחתו** הי"ו - מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיהם ומכל צרה ונזק יצילם, ויאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים, בכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויתקיים בהם מקרא שכתוב: **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש...ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך"** וכן: **"יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".**